

Preek Breukelen

d.d. 7 augustus 2016, 8^e van de zomer
Jesaja 65:17-25 & Lucas 12:32-40

‘Zie, Ik schep en nieuwe hemel en een nieuwe aarde.’

Gemeente van Jezus Christus,

Soms vraag je je wel eens af wat het geloof en de kerk nog te vertellen hebben in deze wereldtijd, welke betekenis zij nog kunnen geven in een mensenleven. Wanneer ik mensen buiten de kerk spreek over het instituut kerk klinkt vaak genoeg de waardering voor de kracht van de gemeenschap. Maar als je dan verder vraagt wat geloof betekent of zou kunnen betekenen, wat geloof te zeggen heeft, blijft het angstwekkend stil. Ja, heel af en toe wordt er nog wel gesproken over het geloof in termen van een hogere macht of dat er ‘iets’ is. Laten we eerlijk zijn: weten wij zelf wel zo makkelijk woorden te geven aan wat kerk en geloof beogen? Is het voor onszelf niet evenzeer een zoeken naar betekenis, een zoeken naar zin? In hoeverre geeft geloof ons antwoorden in een wereldtijd waarin zorgen en angst groeien? Waar krijgen we de antwoorden wanneer ons mensenleven getroffen wordt door rampspoed? We zijn de laatste tijd voldoende geconfronteerd met menselijke waanzin en terreur, en ook met groot persoonlijk verdriet. En welke woorden spreekt het geloof dan? Welk antwoord krijgen we op het verlangen van deze wereld en het verlangen van mensen?

Geregeld wordt me ook voorgehouden dat de kerk te onbegrijpelijk is voor een buitenstaander. De woorden die klinken, zijn te cryptisch, enkel te verstaan door ingewijden. En daarom worden er ook steeds weer pogingen gedaan om bijvoorbeeld de Bijbel toegankelijker te maken voor de mensen zonder geloofsachtergrond, zonder de kennis van geloofstaal: soms met succes, soms met rampzalige vertalingen tot gevolg. Maar het kunnen lezen van een tekst, zegt nog niets over het begrijpen van een tekst. In het geboorteverhaal in het evangelie volgens Lucas werd in de oude vertaling nog gesproken over een herberg die vol was. Maar ja, men besloot dat de nieuwe generatie waarschijnlijk zo dom is of zo slecht onderwijs geniet, dat ze niet meer weet wat een herberg is. Dus dat werd een gastenverblijf. Allemaal prima, maar daarmee wordt de betekenis van dit verhaal nog niet helderder. En neem de Jesajalezing van vandaag, waarin gesproken wordt over een leeuw en een rund die beide stro eten. Je kunt van het woord rund nog koe maken in de hoop dat meer mensen de tekst kunnen lezen, maar begrijpelijker wordt het er niet van. O ja, en wat is stro ook alweer?

De taal in de kerk zal altijd taal voor ingewijden blijven. Het is taal met betekenis. Taal die voor iedereen toegankelijk is, is meteen taal waar het mysterie uitgehaald is. Alleen al het woord ‘God’ zal voor heel veel buitenstaanders een term zijn die niet verstaan wordt, die we soms zelf al zo moeilijk verstaan, maar die we ook niet schrappen uit onze liturgie en kerkelijk taalgebruik omdat we juist kerk zijn vanwege de term God die een mysterie is. Laat ik het nog eens anders zeggen: wanneer we vinden dat alles in het geloof en in de kerk begrijpelijk moet zijn, kunnen we een groot deel uit de Bijbel schrappen. Dat begint al bij het scheppingsverhaal: een wereld in zes dagen geschapen; grotere onzin kun je niet vertellen. En ook de Jesajalezing van vandaag zal er aan

moeten geloven. Want een wolf en een lam die samen weiden, een leeuw en een rund die beide stro eten en een slang die zich voedt met stof, zijn allemaal fabels waar niemand in zal geloven. *Niemand doet kwaad, niemand sticht onheil op heel mijn heilige berg*, staat er dan ook nog. Als we dit soort sprookjes vertellen wie neemt ons dan nog serieus? De woorden gaan in tegen de natuur, tegen de natuur van de dieren, tegen de natuur van de mens. Je kunt een Bijbel in straattaal beschikbaar stellen maar wat bereik je ermee? De verhalen blijven onbegrijpelijk, de beloften onrealistisch. We moeten daarom de betekenis delen, woorden geven aan het mysterie zonder het mysterie zelf geheel te vatten. We moeten duidelijk maken dat het geen sprookjes zijn waar wij ja en amen tegen zeggen maar verhalen zijn die ons in beweging zetten, verhalen die een zeker antwoord geven op ons verlangen.

Zie Ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Het zijn geen woorden die geschreven zijn in het luchtledige maar woorden geschreven in een bijzondere tijd, een bijzondere geschiedenis. Een volk in ballingschap, weggesleurd uit eigen land, ontheemd, ontworteld. Jeruzalem is verwoest, het huis van de God van Israël is met de grond gelijk gemaakt. Tot zover de macht die de Eeuwige lijkt te hebben. De relatie met de vluchtelingen uit Syrië is natuurlijk snel gelegd. Niet meegesleurd naar vreemde oorden maar weggevlucht uit eigen land, maar evenzeer ontheemd en ontworteld. Vragen dringen zich op over de macht van hun eigen God, vragen over de toekomst. Is dit het dan? Zijn de dagen van de wereld tot in eeuwigheid besmeurd met bloed van onschuldigen? Is de haat niet uit te roeien? Blijft de mens de grootste vijand van de mens? In onzekere tijden groeien er ook altijd dromen om te overleven. Dromen die antwoorden proberen te geven op het grote verlangen van iedere mens, namelijk te leven in vrede, in rust. Om geluk te kennen en voorspoed. Om te kunnen bouwen aan een wereld waarin ook onze kinderen in vrijheid en in liefde kunnen leven. *Zie Ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Wat er vroeger was raakt in vergetelheid, het komt niemand ooit nog voor de geest.*

Is dat dan de rol van het geloof dat we elkaar verhalen gaan vertellen om de moed er in te houden? Maar weten we niet allemaal dat het prachtige visioen van Jesaja ook na het einde van de ballingschap geen werkelijkheid is geworden? De wolf eet nog steeds het lam, de leeuw nog steeds het rund. En het onheil en het kwaad zijn nog steeds werkelijkheid op de heilige berg van de HEER. Nee, wij vertellen elkaar de verhalen niet om de moed er in te houden. Wij geloven en vertrouwen dat deze hemel en deze aarde daadwerkelijk herschappen zullen worden in een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Het onmogelijke achten wij mogelijk. Maar de belofte die wij horen uit de Heilige Schrift is nooit een belofte waarbij wij gedwee wachten tot dit ooit eens werkelijkheid zal worden. Dat maakt het verschil tussen ons geloof en mensen die wel iets hebben met een hogere macht of zeggen dat er 'iets' is, het zogenaamde 'ietsisme'. Met een iets heb je weinig van doen. En mocht die iets al bestaan en goddelijke vormen aannemen dan is het in ieder geval op veilige afstand zodat het iets eigenlijk ook niets van doen heeft met jouw leven en ook geen enkel appel doet op jouw denken en handelen. Hetzelfde geldt voor een hogere macht die misschien op afstand nog wat zou kunnen bestieren in het woelen van deze wereld.

Ons geloof gaat uit van een verbond tussen God en mensen. Natuurlijk zijn er in de kerk nog voldoende stromingen die menen dat het handelen van de mens niets bijdraagt aan

de toekomst van deze wereld, dat alles zogeheten enkel genade is. Het overkomt je en je neemt het aan. Ja het is genade wat wij ontvangen aan liefde. Het is genade wat wij ontvangen uit de traditie. En het is genade dat wij die oude woorden ontvangen hebben. En het is de grootste genade dat Jezus ons de liefde heeft voorgeleefd. Maar wij hebben een geloof dat de mens niet in onmacht plaatst maar laat reageren op die genade. We worden in beweging gezet en we worden deelgenoot gemaakt aan de toekomst van God. We worden medeverantwoordelijk gemaakt voor de herschepping van hemel en aarde. Als we dat niet geloven dan moet Jezus zwijgen wanneer hij tegen de kleine kudde zegt: *Verkoop je bezittingen en geef aalmoezen.* Hoezo, kunnen wij dan wat goeds doen? Kunnen wij een bijdrage leveren aan een nieuwe wereld, aan een werkelijkheid andersom?

Geloven is meer dan zeggen: ik geloof in God. De kerk is meer dan een gemeenschap die dat belijdt. 'Ik geloof in God' zegt niets. Ik geloof ook dat er aardbeien groeien in Australië. En dat laatste kan ik proefondervindelijk ook nog voor mezelf bewijzen. Geloven is geen beamen van feiten maar vertrouwen op een weg en jezelf in beweging laten zetten. God is een mysterie. Wij, hier aanwezig, hebben allemaal een ander beeld van God. En ik denk dat we die beelden nooit op één lijn zullen krijgen. In ons gezamenlijk geloof blijft God een mysterie en blijven we zoeken naar diepere betekenis en diepere zin. We zullen nooit kunnen zeggen wie God is. Maar we kunnen wel ontdekken waartoe Hij ons beweegt. Of Hij nou een man is op een wolk of de kracht van de liefde. Dat is één van de dingen die wij leren uit de Heilige Schrift. Voortdurend staan mensen op en gaan op weg in het volste vertrouwen dat de toekomst onder Gods leiding heilige toekomst is. Men staat op en gaat op weg naar vrijheid. Men staat op en gaat op weg naar vruchtbaar land. Men staat op en gaat naar een nieuwe wereld. God zet ons in beweging. De genade die wij ontvangen is een nieuwe toekomst van liefde, vrede en gerechtigheid. *Vrees niet, kleine kudde, want jullie Vader heeft jullie het koninkrijk willen schenken.* Het komt niet op ons af. We kunnen niet achteroverleunen maar we moeten in beweging komen. Zonder die beweging is geloven niets, heeft het geen woord te zeggen in deze wereldtijd en nog minder in een mensenleven.

Met een beetje geluk liggen volgende maand de pepernoten al in de schappen van de winkel en gaandeweg volgt natuurlijk het reclamemateriaal gevuld met de prachtigste kindercadeaus die een appel doen op het verlangen van onze kleintjes. Het is ook prachtig om te zien hoe kinderen helemaal op kunnen gaan in de verwachting, de verwachting van de komst van Sinterklaas, de verwachting van pakjesavond. Ze kunnen er zo in opgaan dat alle aandacht voor de dagelijkse dingen op de achtergrond komt te staan. De hoofden van kinderen zijn volledig gericht op het feest van Sinterklaas. Elke klopp op de deur lijkt maar één betekenis te hebben. Hier moest ik aan denken bij het lezen van het Lucasevangelie. *Vrees niet, kleine kudde, want jullie Vader heeft jullie het koninkrijk willen schenken.* Oneerbiedig zou je kunnen zeggen dat het aanbreken van het Koninkrijk pakjesavond is voor de christenen. Dat is namelijk het doel van ons geloof: dat Koninkrijk van God dat in Jesaja woorden krijgt, wonderlijke woorden, tegennatuurlijke woorden. Het is bijna onvoorstelbaar, wie gelooft hier in? Maar wij doen het. Er is een andere werkelijkheid mogelijk, er zal een nieuwe hemel en een nieuwe aarde geschapen worden. En dat gebeurt wanneer God koning mag zijn, wanneer wij onderdanen willen zijn van de liefde, de vrede en de gerechtigheid. En opnieuw betekent dat in beweging komen. Want waar Jezus zegt dat de Vader de kleine

kudde het koninkrijk wil schenken laat Hij daar meteen op volgen dat je je bezittingen moet verkopen en aalmoezen moet geven en dat je geen geldbuidel moet hebben die verslijt maar een schat in de hemel die niet opraakt. Het Koninkrijk wordt niet over je uitgestort maar je wordt deelgenoot gemaakt aan de herschepping.

Daarom moest ik denken aan het verlangen van kinderen in de Sinterklaasperiode. *Staklaar en doe je gordel om en houdt de lampen brandend. En: Gelukkig de knechten die de Heer bij zijn komst wakend aantreft.* Verlangen en verwachting doen iets met je leven, met je denken en je handelen. De herschepping van deze wereld is nog geen feit. Het Koninkrijk mag dan nabij zijn maar is nog geen werkelijkheid. Wanneer wij werkelijk verlangen naar herschepping, verlangen naar een wereld andersom, zal dat in het hier en nu al een andere houding teweeg brengen, of teweeg moeten brengen. Als bij een kind dat pakjesavond verwacht. Wij zitten niet stil in afwachting van de komst van het rijk van vrede, liefde en gerechtigheid. Nee, wij leven nu al alsof die nieuwe werkelijkheid aanwezig is. Simpel gezegd zou het absurd zijn wanneer wij verlangen naar een wereld vol gerechtigheid om ondertussen het recht met voeten te vertrappen. Ons handelen en ons denken staan nu al volledig in het teken van Gods toekomst. En het prachtige is dat wij met die houding de bouwstenen worden waarmee God zijn rijk wil bouwen.

Soms vraag je je wel eens af wat het geloof en de kerk nog te vertellen hebben in deze wereldtijd, welke betekenis zij nog kunnen geven in een mensenleven. Het geloof kan volop spreken van troost en nieuwe toekomst voor al die mensen die leven in oorlog, voor al die mensen die onderdrukt worden, voor al die mensen die pijnlijk getroffen zijn in hun leven. Er is een nieuwe werkelijkheid mogelijk en er zal een nieuwe werkelijkheid aanbreken. 'Fabeltjes', zullen sommigen zeggen, 'grote woorden zonder inhoud, troost die als een zeepbel uit elkaar zal spatten.' Maar wij kunnen het ongelofelijke geloofwaardig maken door nu al te leven als mensen van de nieuwe werkelijkheid. In ons mag het mysterie God handen en voeten krijgen. In ons mag de kracht van de liefde luid klinken. Maar dat vraagt wel wat van ons. Dat wij ons in beweging laten zetten. Dat wij zelf hartstochtelijk verlangen naar het Koninkrijk. Dan zal het ook niet meer uitmaken of men herberg leest of gastenverblijf, omdat het Woord van God dan verstaan wordt in ons leven, begrijpelijk wordt in ons handelen. Dan wordt het mysterie zichtbaar van de scheppende liefde van God. *'Zie, Ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.'*

In de Naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.